

Virginia Woolfová – Paní Dallowayová

Okolnosti vydání literárního díla

Tento moderní román Virginie Woolfové byl vydán v roce 1925. Autorka na něm pracovala dva roky a je považován za její vrcholné dílo. Woolfová byla prozaička a tvůrkyně feministických děl. Se svým manželem Leonardem Woolfem založila avantgardní skupinu literátů, filozofů, ale také i výtvarníků, kteří byli jejich přáteli, Bloomsbury Group. Společně tvořili a diskutovali na téma odporu, revolty vůči tradičnímu vnímání umění, aristokratické společnosti, viktoriánství a podřízenému postavení žen. Virginie byla velice podporována svým manželem Leonardem a jeho vliv i vliv Bloomsbury Group se pak projevuje v jejích dílech.

Žánr a forma, struktura

Jedná se o absurdní román, ve kterém je narušena epika a spisovatelka experimentuje s jazykem. Bortí tradiční děj, postavy a prostředí. Dílo je zaměřeno na individualitu, lidskou psychiku a jednání člověka. Skutečnost je pojímána subjektivně a často se kladou filozofické existenciální otázky. Hlavním rysem se stává proud vědomí neboli narušení chronologie a prolínání časů.

Jazykový plán

Woolfová používá spisovný jazyk. Střídá dlouhá souvětí obsahující zápornky s krátkými větami. Používá také vykřičníky a otazníky uprostřed vět. V knize můžeme nalézt přirovnání, metonymie, řečnické otázky, personifikace, dysfemismy, opakování stejných slov na začátku vět (anafory), symboly. Text je členěn do odstavců, není ale nijak výrazně oddělován.

Tematický plán

Hlavními tématy díla jsou existenciální otázky (lidské bytí), duševní choroba, homosexualita, láska, feminismus. Nalezneme zde několik hlavních postav a další vedlejší postavy, které se vzájemně prolínají dějem. Prostor je ovlivněno dobou, kdy autorka žila. Odehrává se v Londýně v jeden červnový den roku 1923. Autorka do příběhu nezasahuje.

Kompoziční plán

Toto dílo v podstatě nemá děj. Tradiční dějová linie je narušena a děje, kterými se občas stávají i pouhé myšlenky, se mezi sebou proplétají. V knize bychom našli dva základní příběhy (Clarissa, Septimus), které mají k sobě velice blízko, i přesto, že se navzájem neovlivňují. Hlavní kompozicí je proud vědomí, kdy se časy mezi sebou míchají a čas neplyne postupně. Všimnout si můžeme i občasného retrospektivního postupu, kdy se postavy vrací v čase a vzpomínají.

Postavy

1) Clarissa Dallowayová

Hlavní hrdinka z vyšší střední vrstvy
miluje večírky a společnost
citlivá

vnímavá a žárlivá
má ráda květiny (růže)
ráda se prochází po Londýně

2) Peter Walsh

Inteligentní
citlivý muž
dlouho žil v Indii, ze které se teď vrací kvůli rozvodu
bývalý milenec Clarissy

3) Septimus Warren Smith

Básník trpící těžkou duševní poruchou z války a smrti přítele Evanse, chtějí ho poslat do sanatoria, ale spáchá sebevraždu

4) Lucrezia Warren Smithová

Italka
manželka Septima
miluje ho, ale těžce nese jeho nemoc

5) Richard Dalloway

Manžel Clarissy
úředník
zdrženlivý
Clarissu má velice rád a stará se o ni

6) Elizabeth Dallowayová

Dospívající dcera Clarissy

7) Hugh Withbread

Anglický džentlmen
další ze zástupců střední vrstvy
rád se přetvařuje, aby se mohl chlubit

8) Sally Setonová

Krásná
otevřená a živelná žena, která má s Clarissou velmi blízký vztah

9) Lady Brutonová

Další přítelkyně z vyšší vrstvy, Clarissa na ni žárlí

10) Slečna Kilmanová

Soukromá učitelka dějin Elizabethy
s Clarissou se nemusí, ale Elizabeth má moc ráda

11) Evelyn Withbreadová

Nemocná manželka Hughy

12) Doktor Holmes

Lékař, který si neví rady se Septimovou nemocí

13) Sir William Bradshaw

Druhý lékař Septima, který ho pošle do sanatoria

Klíčové motivy a jejich smysl

Klíčový motiv nalezneme hned na začátku příběhu, kdy Clarissa jde koupit květiny a potkává anglickou královnu. Vše je poklidné a najednou výbuch ohlašuje příjezd královny a svět se zastaví. Spisovatelka tak tímto poukazuje na frašku britského království. Dalším motivem je například znučenost vyšší společnosti, které se baví tématem „člověk a smrt“. Po příjezdu a následné návštěvě Petera Walshe u Clarissy začínají vznikat různé úvahy, jestli život má nějakou cenu nebo je to jen přetvářka. Clarissa uvažuje nad dobrou či špatnou volbou si vzít Richarda, a to se projevuje i u Petera. Psychika člověka je ovlivněna prostředím, ve kterém žije (boj se žárlivostí). Většina románu se odehrává ve vzpomínkách Clarissy, která vzpomíná na krásné mládí, kdy byla svobodná. Důležitou roli zde hraje také její přítelkyně Sally, která svými vlastnostmi Clarissu okouzlovala a můžeme zde vidět i jejich lesbické sklony, které nevyšly najevo. Celý den je zakončen velkolepým večírkem a spisovatelka tu kritizuje neupřímnost a povrchnost anglické smetánky. Pro Clarissu je pak zhroucení ideálu svobody a nezávislosti, když uvidí svou přítelkyni Sally se starším lordem. Ta se vždy takovým typům vysmívala a symbolizovala Clarissin ideál.

Souběžně s Clarissiným životem probíhá i život Septimův, který si po traumatu vytvořil svůj vlastní svět. Postupně narůstá jeho citlivost a on se obává okolního světa. Děsí ho lidské zásahy do jeho vlastního světa a věří, že on je ten vyvolený, který pozná smysl světa. Clarissa se se Septimem vůbec nezná, ale mají k sobě velice blízko. Ona vidí hrůzu ve smrti, on hrůzu života, a takto se vzájemně doplňují.

Interpretace

Román popisuje jeden den v životě trochu obyčejné, nezajímavé ženy v Londýně po 1. světové válce. Clarissa Dallowayová je padesátiletá žena z vyšší společnosti. Jednoho červnového rána jde koupit květiny na večírek, který pořádá pro svého manžela Richarda. Během cesty po Londýně vzpomíná na své mládí a poznává lidi kolem sebe. Po návratu domů se dozví, že manžel je na obědě u lady Brutonové a pomáhá jí s psaním dopisu do Timesů. Kolem poledne ji navštíví její starý přítel Peter Walsh, který se vrátil z Indie.

Společně vzpomínají na mládí a Peter se jí svěří, že je zamilovaný. Clarissa Petera pozve na večírek

a po odchodu Peter vzpomíná na Clarissu, jak ji kdysi miloval.

Později Richard odchází od lady Brutonové a rozhodne se Clarisse koupit růže a říct ji, jak ji miluje.

Mimo Clarissu probíhá i příběh Septima Warrena Smithe a jeho ženy Lucrezie, kteří sedí v parku. Septimus je těžce duševně nemocný po ztrátě přítele ve válce. Žije ve vlastním světě a okolního světa se hrozí. Lucrezie tím hodně trpí, ale chce mu pomoci. První doktor Holmes si s ním neví rady, a proto vyzkouší doktora Bradshawa. Ten pošle Septima do sanatoria, kde společně s Lucrezií vyrábějí klobouky. Septimus ale jednou zpanikaří, když uvidí Holmese, a vyskočí z okna. Celý příběh je zakončen Clarissiným večírkem, na kterém se sejdou bohatí lidé a její přátelé.

Filmové zpracování a paralely

Film *Hodiny* je psychodrama natočené v roce 2002 režisérem Stephenem Daldryem s Meryl Streepovou, Julianne Mooreovou a Nicole Kidmanovou v hlavní roli. Film je adaptací stejnojmenného románu Michaela Cunninghama. Film získal deset nominací na Oscara, ale ocenění získala jen Nicole Kidmanová (herečka v hlavní roli). Film byl oceněn dvěma Zlatými glóby a Stříbrným medvědem. Jedná se o tři příběhy tří různých žen v různých časech. Základní děj probíhá v roce 1923 a představitelkou je jediná reálná osoba, anglická spisovatelka Virginia Woolfová (Nicole Kidmanová) v době, kdy píše svoje dílo *Paní Dallowayová*. Druhý příběh probíhá v roce 1951, kdy si četbou této knihy léčí těžké deprese těhotná žena Laura Brownová (Julianne Moore) a třetí příběh probíhá v roce 2001, kde žije newyorská nakladatelka Clarissa Vaughnová (Meryl Streepová). Ta chystá oslavu pro milovaného muže a básníka Richarda (Ed Harris), který umírá na AIDS. Všechny tři příběhy končí tragicky. Virginia Woolfová spáchá sebevraždu skokem do řeky. Laura Brownová po porodu dítěte opustí svého muže i své děti a nemocný básník Richard vyskočí těsně před oslavou z okna. Druhý a třetí příběh se před koncem snímku vzájemně propojí, protože nemocný Richard byl synem Laury Brownové.

V románu *Hodiny* (původně myšlený název pro *Paní Dallowayovou* od Woolfové) se také odehrávají osudy tří žen v různých časech. *Paní Dallowayovou* zde ztvárňuje Clarissa žijící ve 20. století se svou přítelkyní Sally. Připravuje večírek pro svého přítele Richarda, který má převzít cenu za literaturu. Navštívit ji přijde její i Richardův bývalý partner Louis, který se vrátil z Madridu. Richard nakonec spáchá sebevraždu. Příběh Virginie Woolfové je podle skutečnosti. Ta žije s manželem Leonardem v roce 1923 v Richmondu a píše *Paní Dallowayovou*. Během dne ji navštíví sestra Vanessa a po jejím odjezdu chce Virginie jet zpět do Londýna, protože se v Richmondu „dusí“. Poslední příběh paní Laury Brownové se odehrává v Los Angeles v roce 1951. Ta utíká před okolním světem čtením knihy *Paní Dallowayová*, která ji velice zaujme. Má syna a čeká další dítě a připravuje dort na oslavu narozenin jejího manžela. Navštíví ji sousedka Kitty, která ji oznámí, že musí do nemocnice. Lauru to velice vyděsí a políbí Kitty. Poté odjíždí do hotelu, aby byla sama. Po narození dcery svoji rodinu opouští, protože se cítí jako duch. V roce 2001 se setkává s Clarissou na pohřbu syna Richarda.

Práce se symboly

Odbíjení Big Benu – ubíhající hodiny života

Květiny – povahové rysy člověka a jejich společenské postavení (růže=přepych, pohodlí, společenské postavení, karafiáty=měšťáctví)

Spisovatelka nehodnotí z role vypravěče a přeskakuje z jedné mysli do druhé. Vidí svět očima zdravých i nemocných lidí.

Charakteristika

Clarissa Dallowayová – Clarissa je padesátiletá žena z vyšší společnosti žijící v Londýně. Není příliš hezká ani chytrá a řeší životní dilema, protože si není jista sama sebou, ale má ráda život, Londýn a hlavně květiny a večírky. Žije s manželem Richardem, který pracuje na výboru, a s dcerou Elizabeth, kterou velice miluje. Ráda dělá lidem radost, je dobrou hostitelkou, ale je nerozhodná a také citlivá na změny (podobně jako Septimus či Peter). Nemá ráda slečnu Kilmanovou, protože ji považuje za náboženskou bezcitnou fanatičku.

Prostor pro vlastní náhled

Knihu se mi velice líbila a zaujala mě, ale opravdu se mi špatně četla. U některých částí jsem se musela vícekrát vracet, nebo jsem si raději jednu stranu přečetla dvakrát, abych zjistila, o kom se zrovna jedná. V této knize nemůžeme sledovat nějaký příběh, protože ustupuje do

pozadí. Důležitější je zachycení myšlenek, které jsou někdy složité a chaotické. Tato kniha je Virginiím vrcholným dílem a není divu. Mistrovsky zde užívá proudu vědomí, a tím se toto dílo stává ojedinělým. Uvažuje jako postava v díle a ne jako vypravěčka. Můžeme vidět, že každá osobnost má trochu z jejích vlastností. Byla to pro mě nová zkušenost. Knihu takového typu jsem zatím ještě nečetla, ale nevím, zda bych si ji přečetla znova.